

11

POR

Horacio Figo, marido y conjunta persona de doña Francisca Carta, que lo fue en primeras nupcias de Martin Maronjo.

CONTRA

Iuan Antonio Maronjo, hermano y heredero abintestato del dicho Martin.

SOBRE

Que se deue reuocar la sentencia del Inquisidor de Cordoua, y declarar por nula la renunciacion hecha por la dicha doña Frãcisca Carta, de la sucession de sus hijos nacituros del dicho primer matrimonio, en quãto a los bienes hereditarios del dicho Martin Maronjo, en la capitulacion matrimonial, hecha con el dicho su primer marido, y sin embargo de la dicha renunciacion, deuersele la legitima sucession de los dichos sus hijos.

A No

NO se puede negar, que la renunciacion hecha en la dicha capitulacion matrimonial, por la dicha doña Francisca Carta, de la legitima sucesion de sus hijos, fue nula y reprouada en derecho, l. pactum, C. de collationib. ibi: *Pactum dotali instrumento comprehensum, vt contenta dote, quæ in matrimonio collocabatur, nullũ ad bona paterna regreßũ haberet iuris auctoritate improbatur, nec intestato patri succedere filia ea ratione prohibetur*, vbi gloss. in verbo, improbatur, supplet; *Quia est de futura successione, quod siue sit de succedendo, siue de non succedendo, non valet, vt supra de pactis, l. pactum quod dotali, & l. fin. & de inofficioso testament. l. si quando, §. 1. & ff. de his & legitim. l. fin.* Bald. in dict. l. pactũ in princip. dicit, quod non valet pactum, quod filia dote cõtenta, non posit patri morituro abintestato succedere, & ideò succedit, ac si patri non esset appositũ, & opponens, de cap. quamuis pactum de pact. lib. 6. & distinguit, *Quod aut est iuratum, & tunc pactũ est seruandum, vt ibi: aut non est iuratum, & tunc non est seruandum, vt hic, & ista fuit opinio Plac. antequam illud capitulum esset in rerum natura, sed glossa dicit, quod de iure ciuili est reprobatum pactum & iuramentum, ergo neutrum tenet, vt supra de legib. l. non dubium, & ff. de leg. 1. l. si quis inquilinos, in fin. nam reprobato aliquo, reprobatur quidquid venit in eius concomitantiam, vel vigorem, siue sit principale, siue pœnale, vt ff. ad leg. falcidiam. l. Seius, & Augorius. Tu dic, quod de iure ciuili glossa dicit verum, nam de iure ciuili nihil operatur iuramentum, nisi quia supplet ætatem, sicut malitia supplet ætatem, vt l. 3. supra. si minor se maiorem dixerit, sed contra alias impossibilitates iuramentum nihil firmat, nec alia obstantia remouet, sed de iure canonico supplet ætatem. Item firmat renuntionem. Item firmat contractum rei dotalis, vt in cap.*

*licet mulieres de iure iurand.lib.6.*Bart. in l. fin. C. de pact.num.7.dicit,quod aut cum pacto est admixtũ delictum,& tunc valet pactum successionis perdendæ,vt in l.1.§.vel si parens,ff.si à parente quis fuerit manumiss.secundum vnam solutionem;si verò non est admixtum delictum,& aut ratione talis pacti,tãtum percipit,quantũ sibi occasione successionis debetur,& valet pactum,vt dict.l.1.§.vel si parens, secundum aliam solutionem , l. cum quo,in fin.ff. ad legem falcidiam,si verò tantũ non percipit, & tunc de iure ciuili pactum non valet, vt infra de collat.l. pactum,de iure canonico, valet si fuerit iuramento firmatum,vt in cap.quamuis pactum de pact. lib. 6. & ideò hodie est consuetudo, quod filiæ fœminæ faciunt pactum de non succedendo , & iurant , & valet istud pactum,quã distinctionem referunt , & sequũtur Ioann.de Immola, & Geminianus, in d. c. quamuis pactum,num.8.de pact.lib. 6.

At nos sumus in casu iuris ciuilis, non autem iuris canonici,ex quo agitur de re profana,inter mere laicos , & sic per censuram iuris ciuilis decidenda, quare non potuit pactum à iure ciuili improbatum iuramento validare,d.l.non dubium, C. de legibus, prout est communis,& recepta ab omnibus opinio, in dict.l.pactum,C.de collation. vbi Bald. supra relatus.

Secundò,ex alio non potuit renuntiatio à dicta Francisca Carta facta iuramento validare , ex quo fuit per vim , & metum saltem reuerentialem ex torta renuntiatio , ac iuramentum à puella minoris ætatis,in maximam,& enormissimã ipsius læsionẽ, & damnum. Certum namque est in iure , quod renuntiatio etiam iurata per vim, & metum extorta, est ipso iure nulla , vel saltem omni iure rescindenda, vt Prætor pollicetur in l.1. & in l. metum , §.

quod

quod ait Prætor, ff. quod metus cauſ. l. interpoſitas, vbi omnes Doctores, C. de tranſactio. nihil enim cõ ſenſui tàm contrarium eſt, quàm vis atque metus, quem comprobare contra bonos mores eſt, dicit text. in l. nihil conſenſui, ff. de regul. iur. vnde elegan ter dicit Bald. in rubr. de cõtrouerſ. inueſtitur. quod vox Prætoris dicentis, quod metus cauſa geſtum eſt ratum non habebo, eſt vox Dei, quam poſuit in ore Prætoris, ex mente Raimundi de Peñaforte in ſumma, in materia iuramentorum, refert, & ſequitur Boer. deciſ. 100. num. 1. & conſil. 20. num. 37. Ioannes Cephal. conſil. 164. num. 15. vol. 2. Paul. Pariſ. cõ ſil. 139. num. 1. volum. 4. Roland. à Valle conſ. 100. numer. 119. volum. 4. & Vincentius Hondedeus conſ. 29. num. 15.

Y para anular, y reſcindir vna renunciaciõ hecha por vna muger de tan tierna edad como era la dicha doña Franciſca Carta, mucho menor miedo baſtò, que ſi ſe huuiera hecho por vn conſtante varon, vt voluit gloſſ. in capit. cum locum, de ſponſalibus, Aretin. conſ. 24 num. 7. vbi dicit, quod in fragiliori ſexu, faciliùs metus tollerantur, & præſumuntur, Soci. conſ. 263. num. 5. volum. 2. vbi dicit, quod minus requiritur cauſa inducendi metus in muliere, quàm in maſculo, quia faciliùs terretur propter eius debilitatem, Mandell. Albenſ. conſ. 77. num. 4. Neuizan. conſ. 46. num. 3. Carol. Ruin. conſ. 98. num. 24. & cõſil. 170. num. 16. volum. 1. Seraphin. in tract. de priuileg. iurament. priuilegio 110. num. 14. Gamma deciſione 346. num. 1.

En tanto es verdad lo arriba dicho, que para anular vna renunciacion hecha por vna muger, baſta qualquier miedo, aunque ſea reuerencial, iuxta textum in l. 1. §. quæ onerandæ, ff. quarum rerum actio non datur, & in l. penultim. ff. de furt. textus cum gl.

in

in cap.puella 20.quæstione 3.Ludouic.Roman. in l. si cum dotem,nu.12. ff.solut.matrim. Anania in capit.cum virum,num.5.de regularib.Abb.in cap.nõne,colum.vltima,de præsumptio.Osasc.decis. 179. num.3.& Paul.Paris. dict. consilio 139. numero 15. volum.4.

El qual miedo reuerencial ha lugar en qualquier persona sujet a,respeto dela persona a quien deue reuerencia,y obediencia,y particularmente en la hija respeto de su padre,o la muger respeto de su marido,vt voluerunt gloss.in dict.§.quæ onerandæ,ff. quarum rerum actio non detur,Abb.in cap. cum dilectus,de his quæ vi,metusvè caus.fiunt,Felin. in c. causam matrimonij, de officio delegati , vbi communiter alij,& eleganter Couarruu. in dict. capit. quamuis pactum , part.2 §.1.numero 8.versicul. sic sanè.

Y aunque la mas comun y recebida opinion es, quod nisi minæ,vel verbera præcedant,non præsumitur metus reuerentialis,ex Innocentio,& alijs in dict.cap.causam matrimonij, de officio delegat. & Bart.quem ibi alij sequuntur in dict.l.1.§. quæ onerandæ,ff.quarum rerum actio non detur,& l.interpositas,C.de transactio.& alijs relatis per Boer. d. decis.100.num.11.

Toda via esto no impide,que sin las amenazas , y malos tratamientos,no pueda interuenir miedo reuerencial,nam minæ,& verbera tendunt ad probationem,& præsumptionem metus in tantum,quod probatis minis,vel verberibus dicitur probatus ipse metus reuerentialis , adeò quod non est necessaria alia ipsius probatio,iuxta text. in l.si donationis , C. quod metus causa,pulchrè & in terminis Bart. in l. si ob turpem,num.7.ff. si ob turpem causam , Boer. qui dicit esse communem,etiã si minæ, vel verbera

ex interuallo præcesserint, dict. decision. 100. num. 11. Iacob. Menoch. in tractat. de præsumptio. libr. 3. præsumptio. 127. numero 11. & Ioseph. Mascard. alios referens, de probatio. libr. 2. conclusion. 1055. num. 17.

Y la razon es, porque para presumir miedo reuerencial, no basta solo la presencia y interuencion de la persona a quien se deue obediencia, reuerencia, y respeto, mas antes es necessario prouarse con algunas circunstancias, como son las amenazas, y malos tratamientos, quia regulariter ex sola præsentia maioris, cui reuerentia debetur, non inducitur metus reuerentialis, nisi aliunde probetur, per textum in cap. vnico, §. porrò, de dispensatio. impuber. libr. 6. & in l. in adoptionibus, ff. de adoptio. & in l. final. vbi Bal. C. eodem titulo, & in dict. l. 1. §. quæ onerandæ, ff. quarum rerum actio non datur, Felin. in dict. cap. nonne, numero 27. de præsumptio. Ias. in l. quæ dotis, numero 96. ff. solut. matrim. & in §. quadrupli, numero 61. instit. de actio. Menoch. dict. præsumpt. 127. in princip. lib. 3.

Pero no por esto se infiere que el miedo reuerencial, absque minis, & verberibus non possit aliunde probari, ac etiam præsumi, como se presume quando la muger ex contractu ab ea celebrato præsumitur enormiter lęsa, prout in casu nostro, licèt de minis aliter non appareat, Bart. in dict. l. interpositas, C. de transactio. & in l. ad inuidiam, C. quod metus causa, scribunt omnes post Innocent. in dict. capit. causam matrimonij, de offic. delegat. & est communis opinio, secundum Curt. Senior. in dict. l. interpositas, Franciscus de Aretio dict. consil. 24. numero 9. versic. Præterea ad hoc, Socin. dict. cons. 263. numero 4. volum. 2. Mandell. Albens. dict. cons. 77. num. 21. vbi dicit communẽ, vol. 1. Carol. Ruin. cons. 60.

num.

num.18.volum.3.Curt.Iun.conſ.141,num.11.Rimi nald.conſ.5.num.31.volum.1.& conſ.295.num. 74. volum.3.& conſ.404.numero 58.cum ſequent.vol. 4.Menoch.de arbitrar.lib.2.cent.2.caſu 136. & conſil.1.numer 493.cum ſequent.volum.1. Hondedeus conſil.29.num.42.Aretin.in cap. in præſentia, numer.7.de probatio.Crauet.conſ.11.num.12. & conſ. 889.num.2.volum.5.Paul.de Caſtr.conſ.174.contra ſuperius conſulta,num.1.& 2.volum.1.& Neuizan. conſil.22.num.20.

Idque admittendum eſt, etiamſi de minis, aut verberibus non appareat,quia ſola lęſio iuncta reuerentia mariti,ſeu patris,metum,& dolum oſtendit, & ex eo contractus reſcinditur,Ruin.conſ.98.num. 74.& conſil.170.num.17.volum.1.& conſ.140.numero 10.volum.4.Grat.conſ.109.num.18. lib.1. late Graueta conſil.461 nu.18. volum. 3. Cephal. conſil. 62.numero 29.& 30.& conſ.142.num.38.& ſequēt. volum.1.& conſ.295.num.13.volum.2. & conſilio 592.num.11 & ſequent.volum.4. Hippolyt. Rimin. conſil.42.numero 49.volum.1.& Olaſch. deciſione 179.numero 5. Quoties enim mulier ex contractu facto cum marito læditur, abſque alia probatione metus ſaltim reuerentialis probatur,Curt.Iun. conſil.176 numer.5.verſicul.Ex alio etiam,volum.2. & Maſcard.de probatio.concluſion.1051.num.15.& 27.vbi etiam communem dicit,quamuis minæ non iuſtificentur, dummodo conſtet de vrgenti damno.

Sed ſic eſt,quod in præſenti caſu dicta D. Franciſca fuit enormiſsimè læſa ex dicta renuntiatione, ex quo per illam legitima ſuorum filiorum ſuceſsione,abſque vlla legitima cauſa priuata remāſit,quod vtique abſque dolo, & machinatione mariti fieri

non

non potuit, argumento text. in §. & si consentiet, in authent. vt immobilia ante nuptial. donationis, collat. 5. ibi: *Muliere quippe mariti seductionibus facilè decepta.* Lo qual no permiten las leyes, antes acudẽ y fauorecen a la fragilidad de las mugeres, l. cum multæ, C. de donatio. ante nupt. ibi: *Cum melius erat mulieribus propter fragilitatem sexus, quam maribus subuenire.* Authentic. sed quamuis, §. & cum lex, C. de rei vxor. actio. ibi: *Sed & ne consensu mulieris hypothecæ eius minuantur, necessarium est in hac parte mulieribus subuenire, hoc tantummodo addito, vt fundum dotalem, non solum hypothecæ titulo dare, nec consentiente muliere maritus possit, sed nec alienare, ne fragilitate naturæ suæ in repentinam deducatur inopiam.* Et in dict. authentic. vt immobil. ante nuptialis donatio, colum. 5. §. verumtamen, ibi: *Neque sic læsionem sustinere mulierem permittimus.* Et in authent. vt cum de appellatio. cognos. §. hæc autem disposuimus, collatione 8. ibi: *In aliquo autem negotio disceptantes inuenimus pulcherrimam filiam, gratam quidẽ à sua genetrice fuisse dictam, exhæredatam autem testamento nominatam, tàm in paternis, quam in maternis facultatibus, & talem quidem scripturam, quia dolo eam, & machinatione quorumdam compositam fuisse cõperimus, nullo modo permisimus obtinere, filiam autẽ heredem patris, ac matris iussimus fieri, sicut, & in scriptis prolatum super hac causa nostrum manifestat arbitrium.*

Y de lo dicho resulta, que el juramento apuesto en la dicha escritura de renunciacion no fue valido, por no auer sido de su libre, y espontanea voluntad, sino por fuerça, y contra su voluntad, nam eadem facilitate, qua fuit inducta ad renuntiandum fuit, etiã inducta ad iurandũ, ideoque iuramentum fuit ipso iure nullum, dict. c. quamuis pactũ, de pactis, lib. 6. ibi:

ibi: *Si tamen iuramento, non vi, nec dolo præstito firmatum fuerit ab eadem*, & in authent. sacramenta puberum, C. si aduersus venditionem, ibi: *Per vim autem, vel iustum metum extorta, etiam a maioribus nullius esse momenti iubemus*, vbi Paulus de Castr. num. 6. pulchram reddit rationem, quia cum iuramentum sit quid spirituale, debet ibi adesse omnis puritas, & plena libertas, & cessare omne vitium ad hoc, vt dicatur verum iuramentum, aliàs cum non obliget quoad reum interueniente vi vel metu, noluit Imperator, quod obligaret, quoad mundum, sequuntur ibi Ioannes Igneus num. *11*. vbi dicit, quod iuramentum per metum interpositum redditur nullũ ipso iure propter reuerentiam ipsius iuramenti, in quo debet interuenire libera, & absoluta voluntas, & ibidem Francis. Curt. sub num. *13*. expressius dicit, quod in iuramento debet esse libera voluntas, & iurans debet frui plena libertate, sicut in matrimonio, cuius rei aliam singularem rationem adducit, quia natura iuramenti est, ne sit vinculum iniquitatis, quia reus reputatur semper præsens iuramento, & resistit peccato, & ideò nil mirũ, si metus annullat iuramentum ipso iure.

Y que el miedo reuerencial anule el juramento, voluerunt in specie, glos. in cap. significauit, in verb. tanta vis, de eo qui duxit in matrimonium eam, quã polluit per adulterium, refert & sequitur Ias. in l. Titia, num. *6*. ff. de verb. oblig. Ioannes Cephal. consil. 207. num. 72. vol. 2.

Quinimo, si el miedo reuerẽcial es bastante para anular qualquier contrato, vt voluerunt Doctores superius allegati, quibus addo Iacob. Menoch. consil. 181. num. 88. volum. 2. Menchac. controuers. vsu frequent. cap. 35. num. 2. Auend. in l. 4. tit. de las exceptio. num. 31. fallent. 5. con mucha mas razon podrà

drà anular el juramento, el qual requiere libre y absoluta voluntad, vnde si adest voluntas, sed non adest libertas, non dicitur iuri satisfactum, cap. vbi periculum, §. cæterum de election. lib. 6. late Boer. omnino videndus, consil. 20. numer. 39. cum sequentib. mayormente, quando la muger queda enormemente lessa, como en el caso presente, Beroius consil. 48. num. 6. cum sequentib. volum. 1. Afflict. decis. 154. Natta consil. 207. num. 1. vol. 1. Petrus Surd. consil. 112. num. 31. volum. 1. Ioan. Vincent. Ondedeus omnino videndus cons. 45. ex num. 17. vsque ad nu. 24. Paul. Paris. consil. 75. num. 17. cum seq. volum. 3. vbi firmat idem procedere, si cum iuramento renuntiauerit, si ex eiusmodi renũtiatione enormiter læsa reperitur, pulchre Palat. Rub. in rubr. de donation. inter virum & vxor. §. 17. num. 19. vbi quamplures alios allegat, & melius, & magis in terminis egregiè voluit Bal. vidẽdus cõs. 148. in casu proposito, n. 2. volum. 1. ibi: *Sequitur secundum membrum, scilicet, vbi interuenit promissio de non succedendo, & tunc, aut interuenit iuramentum firmans renuntiationem, quod quidem iuramentum sit præstitum libero arbitrio, non per vim, vel fraudem & iurans sit in ætate adulta, quæ ætas est apta ad ius iurandum, nam idem facit ius iurãdum adulti, quod facit ætas vigintiquinque annorũ, & plus, quia addit religionis vinculum, vt not. in l. 2. C. de rescind. vend. stari ergo debet iuramento, vt in cap. 2. de pact. lib. 6. Sed si intervenit metus, vel fraus, tunc non debet stari, vt C. de transact. l. si quis maior, & in auth. Sacramenta puber. & hoc naturali ratione, quia cum recipiens tale iuramentum peccet, absolutio peccatorũ, neque per vim, neque per fraudem extorqueri potest, & ideò recipiens iuramentum peccat, & non debet audiri, etiam loquendo de mera iustitia naturali, vnde dicit Magister Raimundus in summa sua, quod edi-*

cta

cta Prætoris dicentis, quod metus causa gestum erit, ratum non habebo, non tam fuit verbum hominis, quã verbum Dei, sed quæritur nunquid iste metus præsumatur, & dic, quod regulariter non fallit, vbi contractus celebratur cum eo, qui habet facultatem impetrandi, & cũ hoc interuenit enormis læsio puta circa statum, vel libertatem, vel maioris partis patrimonij iacturam, vt ff. quarum rerum actio non datur, l. 1 §. quæ onerandæ, hunc metum glossa ibi appellat nimiã reuerentiam, id est, non ausum contradictionis, vt l. vltim. ff. de furt. & idem dicit glos. in decretis.

Admodum, quippe in humanum, ac impium est matrem à luctuosa filij successione priuare, contra textum, in l. hac ædictali, C. de secund. nupt. l. si quis alumnam, C. de nupt. ibi: *Si enim ex affectu omnes introducuntur nuptiæ, & nihil impium, nec legibus contrarium in tali copula expectamus*, & l. si libertam eod. tit. ibi: *Nos igitur Dei sequentes iudicium non patimur in vno, eodemque cõnubio mariti fœlicitatem, marito fieri infortunium, vt quantum vir in altum tollatur, tantum coniux eius decrescat. Imò magis pœnitus depereat, absit, itaque nostro tempore huiusmodi asperitas*, l. ex morte, C. de pact. conuentis, ibi: *Etsi pactũ contra vetitum fuerit subsecutum infirmum, ac inualidum hoc esse, vt nulla ex eo procedere posit ex actio præcipimus*, & in auth. æqualitas eod. tit. ibi: *Augumentum quoque, vel prorsus non fiat, vel ab vtraque parte celebretur, pari scilicet quantitate, ne vel eo modo subertatur æqualitas*, & in l. dubium non est, C. de repud. ibi: *Certum est enim daturũ operam moderatorem Prouinciæ, vt quæ contra fas gesta sunt, fructum calliditatis obtinere non posint, cum nobis huiusmodi commenta displiceant.*

No obsta el cap. 1. de filijs natis ex matrimon. ad morganicam contracto, vbi filij ex huiusmodi ma-

trimo-

trimonio procreandi ex pacto non succedunt, nam vltra quod textus ille magnam iniquitatem continet, vt dicunt ibi Iacob. de Beluis, Bald. Mart. Laud. & Cardinal. Alexand. per textum, in §. illud quoq; in auth. de nupt. collat. 4. non procedit de iure communi, sed tantum de consuetudine, & ea quidem nõ generali, sed tantum Mediolanensium, vt declarat text. ibi in fin. Ideoque dicunt id non esse seruandũ in alijs locis, in quibus non esset ea consuetudo, idq; etiam probat text. in cap. filij nati, si de feud. fuerit controuers. inter domin. & agnat. ibi: *Nam quamuis ratione improbetur talis conditio, ex vsu tamen admitti*, vbi etiam Aluar. & Card. qui expressè dicit, quod vbi non esset talis consuetudo, non valeret pactum, & ante eos Bart. in d. l. pactum, & ibi alij recentiores, C. de collat. & Tiraq. de iure primog. q. 6. num. 23.

Menos obsta dezir, que fauore matrimonij admittitur huiusmodi pactum, sine quo forsan nõ fuisset contractum, si quidem contrarium resultat ex textu, in l. hæreditas, C. de pactis conuentis, & in l. pactum, C. de pact. in quibus pactum fuerat appositum in contractu matrimonij, & nihilominus non valet, quia vt ibi dicunt Bald. Sal. & Ias. fauorabilior est causa liberi arbitrij, quã matrimonij, vel dotis, prout in terminis voluit Tiraquel. de iure primog. q. 6. num. 20. & 25.

Accedat prædictis, quod dicta D. Francisca Carta ad maiorem cautelam, antequam vigesimũ quartum attingerit annum, à iuramentis omnibus ab ea præstitis in dictis capitulis matrimonialibus, & renuntiatione hæreditatis futuræ eius filiorum, post eius patris, ac mariti mortem debitam absolutionem obtinuit, cuius virtute hanc litem instituit.

Vltimò, vltra iniustitiã fuit etiã aperte nulla senten

tia

tia lata per assertum iudicem delegatum, ex defe-ctu iurisdictionis, cum Inquisitores Sardiniæ delegare minimè possint, nec iudices ordinarios facere in causis ciuilibus, prout nulliter egit dominus Inquisitor Rincon Visitator officio Visitatoris fungens, absque vlla subdelegandi, seu delegandi potestate, ideoque processus ab eo factus, & sentẽtia prolata, fuerunt, & sunt ipso iure nulla: nam iudex, vbi est incompetens non potest esse iudicium, ex quo deficit persona. Idem dicebat Innoc. in c. prudentiã de offic. delega. quod supposita iudicis incompetẽtia, impossibile est, quod sit seruatus ordo iuris, quia omnia videntur omissa, quæ pro infectis habentur, allegat etiam Bald. ibi glossam in Clemen. 1. de sequestrat. possess. & fructuũ, & pulchre dixit Baldus in l. penult. C. de iurisdict. omn. iudic. per illum textum, quod iudex incompetens semper dicitur grauare partem, allegat cap. at si Clerici de iudic. idem Bald. in l. clarum, C. de authorit. præstand. dixit, quod vbi iudex est incompetens, ibi non est iudicium, & ideò dicimus semper posse opponi exceptionem in competentiæ iudicis, & alia multa, quæ allegat Barbatia cons. 50. num. 6.

Ex quibus omnibus debet sententia in hac causa lata omni iure reuocari, & ad fauorem dictæ D. Franciscæ declarari. Salua semper, &c.